

jongerenthema's Eigenwijs voor ouders

FEBRUARI 2012 | JAARGANG 4 | 2

Thema: Sociale Media

Jongeren over
Sociale media

Digitale ontmoetingsplek

Open gesprek

Wim Büdgen: "Opvoeders moeten
niet uitgaan van eigen referentiekader"

Vooraf

“Pap, mag ik op Facebook?” Het is voor ouders met tieners waarschijnlijk geen onbekende vraag. Tenminste, als deze dingen nog onderwerp van gesprek zijn in het gezin.

Want we merken het om ons heen: veel jongeren zijn niet (meer) met hun ouders in gesprek over hun omgaan met de sociale media. In andere gezinnen speelt het nog niet zo. Maar in veel gezinnen is het ‘hot item’: MSN, Hyves, Facebook, Twitter en het media- en mobiele telefoongedrag wat daarmee samenhangt.

In deze *EigenWijs* worstelen we ermee. We zien allemaal de ontwikkelingen. Die kunnen we niet negeren, zeker niet met het oog op onze jongeren die in (de toekomst van) deze wereld hun weg moeten vinden. We moeten de ontwikkelingen wel kritisch bekijken en bevragen.

Wat doen Hyves, Facebook en Twitter met je? Met je tijdsbesteding, je geweten, je staan in de wereld? Is er nog rust, stilte? Ook in het gezin, voor Gods aangezicht? In hoeverre kun je christen zijn op Facebook? Eigenlijk zijn het de oude vragen, die we al tien jaar lang stellen. Maar op een of andere manier vinden we het moeilijk om er telkens opnieuw antwoorden op te vinden. En om er sá-

men antwoorden op te vinden. Antwoorden, die ook nog eens toekomstbestendig zijn. Want gisteren mailden we, vandaag gebruiken we Facebook, maar morgen bellen we misschien weer...

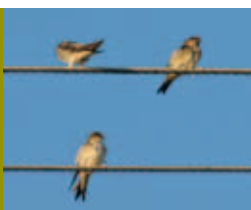
Wellicht vindt u deze *EigenWijs* veel te ver gaan. Wees er dankbaar voor dat u in uw gezin andere keuzes kunt maken. Maar gooi dit nummer nog niet weg. Wie weet heeft u er in de toekomst nog iets aan. Het kan ook zijn dat u vindt dat we veel te moeilijk doen: ‘Laat elkaar vrij. Iets meer ontspanning is veel beter voor onze jongeren. Ze hebben het al zo moeilijk!’ Ik hoop dat u gelijk hebt, maar ik ben er niet gerust op. We worden langzaam maar zeker meegezogen in een bijna onomkeerbaar proces.

Gelukkig is de toekomst in Gods hand. Dát geeft ontspanning. Intussen worden wij geroepen, in het licht van Christus’ komst, de ontwikkelingen te duiden en al dan niet een plaats geven in ons (gezins)leven. Met het oog op de toekomst van onze kinderen, hun eeuwige toekomst.

Laurens Kroon

6 Digitale ontmoetingsplek

Raymond Warnaar

8 Gaat Facebook ons leven bepalen?

Elco van Burg

14 Nergens veilig

Petra Jacobse

- 2 Vooraf
Laurens Kroon
- 3 Jongeren over Sociale media
Bas van Hell en Leen Los
- 10 Open gesprek
Sjaak Jacobse
- 16 Media brengen onrust
Gertrude de Regt
- 20 Tips voor ouders
Frans van Hartingsveldt
- 22 Jeugdbond 2.0
- 23 Meer informatie

Jongeren over Sociale media

Jongeren hebben een zee van mogelijkheden op het gebied van digitale contacten. Welke keuzes maken zij en waarom? Vijf jongeren aan het woord en een reactie van een schooldirecteur.

Bas van Hell, Leen Los

Rob Hoegée:

“Je moet er niet teveel op zetten”

andere misschien een keer per maand zien. Vrienden die ik bijna dagelijks zie, spreek ik minder via MSN en Hyves.”

Rob Hoegée (14) gebruikt MSN: “Je stuurt mensen niet zomaar een mailtje als je even wilt praten of wat vragen. Dan gebruik ik sneller MSN. Het gaat gewoon makkelijk en is eigenlijk hetzelfde als bellen. Zonder sociale media mis je toch veel contact. Met MSN kun je heel makkelijk even snel contact zoeken.” Rob is er zo’n drie kwartier per dag mee bezig. Hij gebruikt ook Hyves. “Met Hyves kun je zien wat mensen doen en erop reageren. Bijvoorbeeld als ze een fotootje plaatsen. En zelf kun je natuurlijk ook vertellen waar je mee bezig bent. Maar je moet er niet teveel op zetten. Je wilt tenslotte niet dat iedereen alles van je weet.” Rob spreekt vooral mensen die hij anders niet vaak spreekt. “Sommige mensen zou ik

Eva Kater:

“Ik zou me vervelen zonder”

vervelen zonder! Met Twitter kun je mensen volgen en op elkaar reageren. Het is gewoon leuk om te doen. Je mist ook dingen als je er geen gebruik van maakt. Je blijft op de hoogte als je elkaar volgt.”

Eva Kater (14) uit Maartensdijk gebruikt Hyves, Facebook en Twitter. Hyves gebruikt ze minder vaak, maar Twitteren doet ze dagelijks. “Ik besteed ongeveer drie kwartier per dag aan sociale media. Facebook is vooral voor vrienden. Je kunt er afgeschermd gesprekken mee voeren met je vrienden. Tweets kan iedereen lezen en je kunt ook iedereen volgen. Dat is dus niet per se met vrienden. Ik spreek via de sociale media vooral mensen die ik niet vaak zie. Ook wel mensen die ik dagelijks zie, maar je blijft in contact met mensen die je zonder sociale media niet vaak zou spreken.” Of ze Facebook en Twitter kan missen? “Ik zou me wel

Dries van Gernerden:**“In persoonlijk contact kun je veel meer betekenen”**

Dries (20) woont in Zwijndrecht en volgt een opleiding over voedingsmiddelen aan Hogeschool Inholland. Af en toe is hij op een sociale netwerksite te vinden. In juni 2007 maakte hij een account aan op Hyves. “Dat deed ik met de gedachte in contact te blijven met vrienden van de vmbo opleiding die ik had afgerond. Ook wilde ik op de hoogte blijven van wat mensen om mij heen deden. Sinds april 2010 ben ik ook actief op Facebook. Dat account maakte ik aan omdat veel vrienden en kennissen overstapten van Hyves naar Facebook. Tegenwoordig gebruik ik Facebook nog steeds om contact te houden met vrienden en kennissen. Al breng ik maar heel weinig tijd door op sociale media. Ongeveer twee keer per week een kwartier. Sociale media is leuk, maar erg indirect. Ik ben meer iemand die direct contact zoekt met mensen. In een persoonlijk contact kun je veel meer betekenen voor mensen die je nodig hebben. Voor mij is Facebook niet het belangrijkste, maar ‘face2face’ contact.”

Jacomine den Boer:**“Maak bewuste keuzes”**

Jacomine (20) is tweede jaars studente psychologie. “Bij gebruik van sociale media weeg ik altijd de voor- en nadelen af. Ik zie veel voordelen van dit gebruik. Zo kun je mensen ver weg gemakkelijk en goedkoop bereiken. Contacten met vrienden die ik real-life heb gemaakt, kan ik onderhouden zonder dat er reistijd of geld in gaat zitten. Persoonlijk heb ik er wel voor gekozen alleen actief e-mail en MSN te gebruiken (dus geen Facebook of Hyves). Ik merk dat er ongemerkt veel tijd voorbij kan glippen terwijl je aan het msn-en bent. Als je beduidend meer tijd aan je vrienden besteedt dan aan bidden, Bijbellezen en je verhouding tot God, is het hoog tijd voor bezinning. Veel mensen gebruiken sociale media al multitaskend, vliegend van het ene gesprek naar het andere. Dat gebeurt mij ook, maar ik merk dat het mij veel energie kost en het geeft mij een onrustig en gehaast leven. Ook komt de kwaliteit van het gesprek om de hoek kijken. Daarom selecteer ik actief of ik een gesprek begin en met wie. Meestal heb ik een doel voor ogen als ik een gesprek begin, anders is de kans groot dat het inhoudelijke niveau niet erg hoog wordt. Het belangrijkste bij het gebruik van sociale media vind ik dat je actief keuzes maakt, je grenzen weet en je bewust bent van de voor- en nadelen.

Joanne Priester:**“Veiligheid zorgt ervoor dat het leuk blijft”**

Joanne (17) gebruikt MSN, Hyves en Facebook. “Nu ik het druk heb met school, merk ik dat ik minder op MSN zit, maar wel op Facebook. Bij MSN vind ik het fijn dat je zelf kunt kiezen of je mensen toevoegt, of niet. Als je iemand niet wilt, voeg je die gewoon niet toe. Dat geldt ook voor Facebook en Hyves, als je de privacyinstellingen tenminste zo instelt. Die veiligheid zorgt ervoor dat het leuk blijft, je hebt zelf in de hand wie iets van je kan zien. Eigenlijk begon het allemaal met mensen in mijn omgeving die het hadden, dan is het leuk om het zelf ook te hebben. MSN had ik automatisch bij mijn mail. Ik kijk eigenlijk elke dag op mijn mail en op Facebook. Via sociale media ontmoet ik familie, vrienden en andere kennissen die ik anders niet zo snel spreek. Natuurlijk zijn er voor- en nadelen. Wat ik handig vind, is dat je met meer mensen tegelijk kunt praten en dat je intussen ook andere dingen kunt doen. Maar dan hebben we ook gelijk een groot nadeel te pakken, want je tijd gaat minstens drie keer zo hard als je tijdens ander werk aan de sociale media deelneemt. Wat ik ook sterk merk bij mezelf, is dat het misschien wat te belangrijk wordt. Dus je kunt je afvragen... is sociale media nou echt wat het lijkt?”

Hoe betrokken ben ik?

Pas sprak ik enkele jongeren bij een Bijbelstudie over stille tijd. Een meisje zei: “Als ik ’s nachts wakker word, kijk ik allereerst op Facebook. Het houdt me meestal niet lang uit de slaap hoor, want soms word ik ’s morgens wakker met de telefoon nog in mijn hand.” Toen ik vroeg waarom, zei ze: “Misschien mis ik wel dingen, als ik daar niet vaak ben.”

Dat gaf een mooi aanknopingspunt voor het onderwerp van die Bijbelstudie. In de Bijbel staat dat de Heere Jezus tijdens Zijn omwandeling op aarde ’s nachts op de berg was om te bidden (Mattheüs 14: 23). Geeft Hij daar geen goed voorbeeld voor ons allemaal? Hij heeft die dag gehoord dat Johannes de Doper is onthoofd, vele zieken genezen en een menigte van meer dan 5000 mensen van brood voorzien. Juist dan zoekt Hij de stilte op om te bidden. Wat maken wij vaak onze dagen gevuld en zelfs onze nachten onrustig. En onrustig blijft ons hart, totdat het rust vindt in God, zegt Augustinus aan het begin van zijn Belijdenissen.

Mag je dan geen computer gebruiken? De sociale media kunnen heel nuttig zijn. Er zijn via de sociale media dingen mogelijk, waar we vroeger van droomden. We kunnen nu heel gemakkelijk en goedkoop contact leggen met familie in andere werelddelen en berichten met of zonder foto’s versturen. Maar leg in de eerste plaats de Bijbel naast je hele leven en ook naast je computergebruik:

- Wat schrijf je?
- Wat laat je zien?
- Waarom doe je het eigenlijk?
- Hoe lang ben je ermee bezig?

Maak je niet te snel van een antwoord op deze vragen af. Wees eerlijk naar jezelf.

Wat mij opvalt, is dat algemene sites waar de Bijbel niet wordt genoemd, soms heel duidelijke tips en regels geven voor het gebruik van sociale media. Ook voor jongeren. Het lijkt erop dat wij in de kerken in alles mee willen doen en niet achter willen blijven. Ik heb respect voor een groepje 16-jarige jongens van mijn school, die pas vertelden: “Meneer, wij stoppen met Hyves, Facebook en MSN. Het kost ons zoveel tijd. Wij wonen niet dichtbij elkaar en daarom bellen wij onderling. Dan hebben we een gesprek van één op één. Als je achter de computer zit, vorm je je eigen wereldje en ben je eigenlijk heel alleen. Maar als je met elkaar belt, dan kun je tenminste vragen stellen aan de ander en dieper op belangrijke onderwerpen ingaan.” Deze jongeren hebben oog gekregen voor de ander. Ik hoop, dat ze in hun leven vooral oog zullen krijgen voor dé Ander, de grote Rustaanbrenger.

F.A. van Hartingsveldt

Digitale

Wat en hoe
van sociale media

ontmoetingsplek

Elke stad heeft ze: ontmoetingsplaatsen voor jongeren en ouderen. Op een bankje voor Albert Heyn of op het dorpsplein ontmoeten de vijftenzestigplussers elkaar om het laatste nieuws uit te wisselen. Jongelui spreken elkaar op ontmoetingsplekken in de buurt, op school en op de vereniging. Moeders wachten hun kroost op bij school en blijven daardoor op de hoogte van de meest recente wetenswaardigheden.

Zo was het en zo is het. Zo zal het hopelijk ook blijven, want we hebben elkaar nodig, juist in de onderlinge ontmoeting. Toch is er de laatste jaren behoorlijk wat veranderd. De komst van (mobiel) internet heeft de weg gebaad voor nieuwe digitale vormen van ontmoeting met positieve, maar ook kwalijke gevolgen. Door middel van sociale websites kunnen mensen elkaar online 'ontmoeten' en informatie met elkaar delen. We noemen zulke programma's of websites 'sociale media'. Wat wordt hier precies mee bedoeld? In dit artikel zullen we hier kort op in gaan.

Wat zijn sociale media?

Bij sociale media gaat het om websites waar gebruikers - meestal via de computer of het mobieltje - met elkaar kunnen communiceren. Het doel is kennis, vragen, informatie, ervaringen of meningen met elkaar te delen. Deze communicatie vindt grotendeels plaats door middel van tekstberichten, maar ook via het delen van foto's, video's, plaatjes, spelletjes of muziek. Via sociale media kunnen gebruikers eenvoudig voldoen aan sociale basisbehoeften als het tonen van belangstelling richting anderen ('leuke foto van je') of het zoeken naar erkenning en zelfontplooiing ('kijk eens waar ik helemaal op vakantie ben geweest'). Maar liefst 91 procent van de Nederlandse jongeren is actief op sociale media.

Meest gebruikt

Enkele voorbeelden van de bekendste en meest gebruikte sociale media:

Chatten

MSN was één van de eerste programma's waar gebruikers de mogelijkheid hadden elkaar tekstberichten door te geven, of met andere woorden: online met elkaar te chatten. Inmiddels zijn er veel andere chatmogelijkheden bijgekomen. Te denken valt aan Ping, Google Talk, ICM, Yahoo en ook eBuddy is een inmiddels populair chatprogramma. Behalve tekstberichten kunnen tegenwoordig ook foto's, filmpjes of gesproken boodschappen met elkaar worden gedeeld.

Jezelf presenteren

Een andere belangrijke categorie van sociale media wordt gevormd door programma's als Hyves en Facebook. Hiermee kan de gebruiker zichzelf profileren of presenteren aan vrienden, familie en bekenden. Deze worden in de meeste gevallen eerst als 'vriend' uitgenodigd. Op het moment dat ze de uitnodiging aanvaarden, krijgen ze toegang tot de meer persoonlijke gegevens, foto's, nieuwsberichten en andere informatie van hun 'nieuwe' digitale vriend. Een soortgelijk programma is LinkedIn, dat met name door volwassenen wordt gebruikt voor het opzetten van netwerken van collega's en zakelijke relaties.

Met Facebook ben je verbonden en deel je alles met iedereen in je leven.

Online informatie en discussies

Een andere manier van contact via sociale media vindt plaats door middel van de zogenaamde blogs, weblogs en wikis. De bedoeling hiervan is dat bezoekers van deze media nieuwe informatie of meningen kunnen toevoegen aan informatie die door iemand anders is geplaatst. Dat kan bijvoorbeeld een reactie zijn op een krantenbericht. De meeste digitale kranten geven hun lezers op deze wijze de mogelijkheid direct op de inhoud van een artikel te reageren en er met andere lezers over in discussie te gaan. Vragen van jongeren via een platform als bijvoorbeeld Refoweb worden eerst door een 'inhoudelijke expert' beantwoord, maar daarna kunnen meelezende jongelui deze antwoorden voorzien van hun commentaar en inzichten. Ook veel zendingswerkers maken gebruik van weblogs om hun achterban op de hoogte te houden van het werk en het gezinsleven op het zendingsveld. Discussies kunnen ook plaats vinden rondom foto's en video's. Het programma YouTube, waar dagelijks miljoenen filmpjes op gezet en bekeken worden, is één van de meest gebruikte media.

Twitter

Een van de meest populaire en jongste ontwikkelingen, maar inmiddels toch al weer zes jaar oud, is het sociale medium 'Twitter'. Door middel van korte berichtjes, de zogenaamde tweets, kunnen gebruikers van Twitter hun mening en informatie rondom hun interesses aan anderen doorgeven. Dit gebeurt meestal real-time (zonder vertraging in tijd) via de mobiele telefoon, iPad of gewone computer. Twitter is zodoende een actueel, snel en gevat medium en daardoor vanaf het begin erg populair onder journalisten en politici. Een mening of nieuwsbericht over bijvoorbeeld een vliegtuigongeluk kan door een ooggetuige binnen enkele seconden via Twitter wereldkundig gemaakt worden. Vaak worden de tweets gekoppeld aan korte filmpjes zodat de informatie niet alleen in woord, maar ook in beeld beschikbaar is.

In dit artikel wordt slechts een inleiding gegeven op het begrip sociale media. De voorbeelden zijn met talrijke andere programma's uit te breiden. Van belang is echter of en hoe we deze sociale media kunnen gebruiken en welke mogelijkheden en welke gevaren er aan vastkleven. Daarover gaat het in de andere artikelen in deze *EigenWijs*.

Raymond Warnaar

Foto: Mathilde Berends

Gaat Facebook ons

Voor jongeren is digitale revolutie de normale wereld leven bepalen?

Zonder Facebook-account, Twitterkanaal en LinkedIn pagina lijkt je niet te bestaan. Dat geldt zeker voor jongeren. De druk om aan alles mee te doen is dan ook groot. Waar leidt dat toe? Welke ontwikkelingen zijn er en wat zijn de gevolgen ervan? **Gijsbert Bouw**, redacteur digitale media bij het *Reformato-
risch Dagblad*: “Ik denk dat principiële bezwaren onder jongeren niet bestaan. Ze zijn opgegroeid in een digitale wereld met Facebook, Hyves en Twitter.”

Geen e-mail meer

Eerst maar even de ontwikkelingen. Die gaan erg hard. Eerst dachten we na over de gevolgen van internet: websites, e-mail, en recenter ook sociale media als Hyves. Maar dat is nu alweer achterhaald. “Hyves is een beetje een ouderwets medium geworden,” zegt Bouw. “Facebook maakt het helemaal. Dat heeft nu wereldwijd bijna 1 miljard gebruikers. Google+, Googles reactie op Facebook, staat nog in de kinderschoenen, maar kan ook zomaar belangrijk worden. Sociale media worden steeds

meer geïntegreerd in websites. Dan krijg je op websites voorgeschoteld wat je vrienden ook bekijken. Dan ga je bijvoorbeeld niet meer naar RD.nl, maar dan krijg je op je eigen pagina het nieuws wat jouw vrienden ook lezen." Jongeren zijn opgegroeid in deze snelle digitale wereld en weten niet anders. Daardoor gaan ze er ook op een heel andere manier mee om dan de oudere generatie. Dat leidt tot opvallende verschillen volgens Bouw: "Jongeren gebruiken e-mail bijna niet meer. Dat is ook echt een nieuwe trend. E-mail gebruik je alleen in noodgevalen. Voor deze jongeren zijn berichtjes via sociale media als Twitter en Facebook een veel effectievere manier van communiceren dan e-mail."

Ook onze jongeren

Zijn deze trends ook tot de reformatorische jongeren doorgedrongen? "Onze gezindte lijkt alles iets later te doen," zegt Bouw. "Het RD heeft medio vorig jaar een onderzoek gedaan naar mediagebruik. Heeft 37% van alle Nederlanders een Facebookaccount, in onze kringen is dat 15%. Daartegenover staat wel dat 6% om principiële redenen niet meedoet, maar 56% daarvan heeft zich er niet in verdiept. LinkedIn scoorde het best in onze gezindte, met bijna 17% iets meer dan in Nederland in het algemeen."

Je gezicht op Facebook

Veelvuldig gebruik maken van sociale media heeft zeker nadelen. Voor jongeren zijn vrienden en de mening van vrienden erg belangrijk. Via sociale media kunnen die makkelijk geuit worden. Dat versterkt sociale druk. Die druk is op den duur constant aanwezig, iedere keer als de computer aangaat. Als één van je vrienden een bepaalde popgroep *liket* op Facebook, dan voeg je die misschien zelf ook toe en luister je er naar. Bouw: "Ik leid zelf de +12 jeugdvereniging. Dan is het goed om te weten wat de interesses zijn van de jongeren. En het is makkelijk om te communiceren. Als je hun Facebookpagina's bekijkt, val je soms van de ene verbazing in de andere. Bijvoorbeeld als je ziet welke popgroepen ze leuk vinden."

Aan de andere kant bieden sociale media zo een inkijkje in het leven van jongeren. "Ook voor kerkenraadsleden biedt dit de mogelijkheid om te zien waar hun catechisanten mee bezig zijn. Dan kun je er ook het gesprek over aangaan."

Veel jongeren beseffen echter niet dat veel mensen kunnen zien wat ze doen op internet. "Iedereen kan meelesen," zegt Bouw. "Wat slinger je de wereld in? Iets

van internet verwijderen, kan niet. Denk erover na dat over een paar jaar als je gaat solliciteren, je naam gegoogled wordt. En ook inbrekers lezen dat je op vakantie gaat, dus dat kun je beter niet meedelen."

Tijdverdrijf

Een groot nadeel van sociale media is dat ze in alle hoekjes en gaatjes van de beschikbare tijd kruipen. Vroeger was het wachten op de bus een moment van verveling, maar ook een ogenblik waarin je zomaar wat kon nadenken. Nu wordt die tijd ingevuld door wat te surfen op een smartphone, of te *whatsappen* of te *pingen* met vrienden. Alle beschikbare tijd wordt zo ingevuld. Ook tijd die eigenlijk ergens anders voor gereserveerd was. Het wordt lastig om nog echt aandachtig in de Bijbel te lezen en te bidden als vrienden steeds aandacht van je vragen via de telefoon of computer. Alleen het denken daaraan kan je aandacht al bezet houden. Kan er ook nog een moment van echte rust zijn? Een moment waarop alles uit is? Dat is lastig, zegt Bouw: "Als je niet kunt gaan slapen voordat je op Twitter gekeken hebt, ben je verslaafd. Dagen dat ik Twitter niet raadpleeg zijn schaars – alleen op zondag stuur ik geen tweets."

Zwart rapport

Het praten met vrienden, het delen van foto's en ervaringen heeft het gevaar in zich dat jongeren er helemaal aan verslingerd raken. Bouw vat het recente rapport *De zwarte kant van sociale media 2012* samen: "Het is een heel zwart rapport over sociale media. Je wordt er asociaal van. Je wordt er ziek van. Je gaat aan geheugenstoornissen leiden. Je kunt geen lange teksten meer lezen. Het beschadigt je brein. Je houdt geen echte vrienden over. Ondanks alles toch eenzaam. Noem maar op." Vooral veelgebruikers van sociale media lopen deze risico's. Patti Valkenburg, hoogleraar jeugd en media, schatte deze groep onlangs in *Elsevier* op tussen de drie en acht procent van de jongeren. De gevolgen op langere termijn zijn echter nog moeilijk in te schatten.

Contact zoeken met afhakers

Zijn sociale media dan alleen kommer en kwel? Bouw vindt van niet: "Jongeren willen de hele dag contact hebben met allerlei mensen. Ook met oude vrienden, die je anders niet meer zou spreken. Dat is natuurlijk mooi. Als ze uit school komen, praten ze verder via Facebook." Ook bieden sociale media mogelijkheden om contact te leggen met jongeren die afhaken: "Je kunt gewoon de communicatiekanalen gebruiken die er zijn. En berichtjes op Facebook worden goed gelezen."

Elco van Burg

Open gesprek

“Opvoeders moeten niet uitgaan van eigen referentiekader”

Hij zit niet op Facebook en is geen *Social media* expert. Wél heeft Wim Büdgen - voorzitter van de centrale directie van het Wartburg College en vader van een gezin - een door de praktijk getoetste mening over de ontwikkelingen op dit gebied.

Op een gegeven moment kwam bij Büdgen het besef dat *Social media* niet zomaar een modegril was. "Mijn kinderen liepen op mij vooruit. Zelf was ik niet bezig met ontwikkelingen als Hyves en Facebook, maar mijn kinderen wilden op Hyves. Eerst hebben we daarover gesproken en afspraken gemaakt. Toen zag ik Hyves nog als iets wat leeftijdsgebonden is en over gaat. Pas toen mijn kinderen naadloos de overgang maakten naar Facebook, begon het te dagen dat sociale media weleens een blijvertje zouden kunnen zijn. Dat is voor mij definitief bevestigd toen ik op Linked-in ging. Sociale media vormen nu een heel nieuwe vorm van met elkaar communiceren en zijn niet meer weg te denken uit de samenleving." Dat vraagt om voortdurende bezinning en een opvoedondersteuning op diverse fronten. Vanuit het Wartburgcollege worden onder andere ouders bijgespijkerd op IT-gebied. Internet, maar ook sociale media komen aan de orde. "De toerusting spitst zich vooral toe op de valkuilen van open internet en hoe je moet omgaan met privacygevoelige gegevens. Wie laat je toe tot je profiel en weet je dat alles wat je online zet, niet zomaar opgeschoond kan worden? Het ultieme doel van deze cursus is dat ouders in staat zijn thuis het gesprek aan te gaan." Bezinning en bijblijven gaan hand in hand. "Natuurlijk kunnen wij deze toerusting niet alleen vormgeven vanuit de school. We hebben elkaar als school, jeugdwerk en kerk hard nodig. Helaas blijken we gezamenlijk niet in staat te zijn een gedeelte van de ouders toe te rusten. Dat baart me weleens zorgen."

Voorzichtigheid

Sociale media zijn niet langer te negeren. Natuurlijk worden ze buiten de les gehouden; leerlingen kunnen er eenvoudigweg niet op tijdens de schooluren. Anderzijds start het Wartburg ook met een elektronische leeromgeving waarin studenten hun leerproces digitaal gaan vormgeven. "Jongeren werken zo samen met docenten. Ze bespreken online de voortgang van de studie, wisselen informatie uit met de projectgroepen waarin ze deelnemen. Juist op dit gebied ligt de kracht van sociale media." Maar zover is de school nog niet. "Als docent heb je een gezagsverhouding en niet een vriendschapsrelatie. Aan de docenten wordt grote terughoudendheid geadviseerd. Deze terughoudendheid komt voort vanuit het gezamenlijke gevoel rondom Hyves dat sociale media vooral een uiting zijn van de heersende jeugdcultuur. Toch is het de vraag

hoe lang onze voorzichtige houding stand houdt. Met de overgang van Hyves naar Facebook wordt de informatie-uitwisseling wel een stuk informatiever. Ook bedrijven zitten massaal op Facebook. Het lijkt te normaliseren."

Genadetijd

Hoe geef je als school leiding aan een ethische bezinning terwijl je per definitie achterloopt op de technologische ontwikkelingen? "Je moet je hierdoor niet laten ontmoedigen, maar de voorlichting heel nuchter insteken vanuit vrijetijdsbesteding. Iedereen heeft tijd nodig om te slapen, te eten, huiswerk te maken en voor de familie. Maar tijd is genadetijd. Het is de vraag hoe groot de plek is die sociale media mogen innemen van de tijd die resteert." Een tweede aspect betreft het 24 uur per dag online zijn: "Ik kom jongeren tegen die echt met de angst leven om ook maar iets te missen. Met zulke jongeren moet je in gesprek over deze angst en de druk om voortdurend online te zijn." Datzelfde geldt voor de grootte van de vriendenkring. Als de buitenste cirkel van de vriendenkring te groot wordt, met allerlei 'vrienden' die je niet eens persoonlijk kent, hoe moet je daarmee omgaan? Wat ga je wel en wat niet online vertellen?

Niet alles voor zoete koek

Zien jongeren onze bezorgdheid niet als een bevestiging van de generatiekloof? Büdgen: "Jongeren vinden het soms onzin als ik mijn zorgen laat merken. Toch gaat het erom dat ze leren prioriteiten te stellen. Als opvoeders moeten we niet uitgaan van ons eigen referentiekader. Wij besluiten of we wel of niet deelnemen aan *Social media*, maar jongeren hebben die keuze niet echt. Het is er èn het maakt een belangrijk deel van hun wereld uit. Onze grondhouding moet dan ook zijn: het is er, maar ik slik niet alles voor zoete koek. Het gesprek moet vooral gaan over het 'hoe'. Als alle kinderen een smartphone hebben, wil dat nog niet zeggen dat mijn kind die ook moet hebben of die nu al moet hebben. Het gaat erom of mijn kind er aan toe is en onder welke voorwaarden het hier gebruik van mag maken."

Praten over ontwikkelingen

C.S. Lewis waarschuwde voor de weg van de geleidelijkheid: 'Moord is niet beter dan een spel kaarten, als dat het kan bewerken. De veiligste weg naar de hel is heus die van de geleidelijkheid, de flauwe helling, lekker zacht voor je voeten, zonder plotselinge bochten, zonder mijlpalen en handwijzers'. In hoeverre moeten wij als christenen sociale media zien als 'een spel kaarten'? Büdgen: "De weg van de geleidelijkheid geldt voor ontzettend veel zaken. Telkens geldt of we er beter mee zijn voor onze eeuwigheidsbestemming. Hebben we meer tijd gekregen

“Telkens geldt of we er beter mee zijn voor onze eeuwigheidsbestemming”

voor de Heere en Zijn dienst? Was de kortere werkweek een zegen of een vloek? Wat heeft het ons gebracht? Die vraag moeten we telkens stellen. Hebben we over de dingen die in ons leven komen een zodanige regie dat de tijd om bezig te zijn met het Woord niet onder druk komt?” Juist over deze thema’s moeten ouders praten in de opvoeding. “In het pastoraat heb ik eens een gesprek gehad met een vrouw die diverse kinderen had verloren. Wat ze zei heeft diepe indruk op me gemaakt. Toen ik haar vroeg hoe ze dit heeft kunnen volhouden, antwoordde ze drie dingen: ‘Door Gods genade, doordat ik tijd had om erover na te denken en doordat ik in mijn omgeving wijze mensen ontmoette die verder waren dan ik in de verwerking.’” Via het gesprek met andere opvoeders leren ouders de ontwikkelingen in het juiste perspectief te duiden. Dat bewaart voor al te overhaaste conclusies, bijvoorbeeld

dat jongeren alleen digitaal oppervlakkige contacten onderhouden. “Natuurlijk, die zijn er ook, maar ik heb voorbeelden gezien van gesprekken via MSN waar ik erg van onder de indruk was. Ik voelde me door de jongeren beschaamd.”

Christen zijn

We kunnen het gesprek over sociale media voeren vanuit de tijdsbesteding, maar er is ook een andere kant. “Thuis was er bij ons een belangrijke eis: we willen aan je Hyves kunnen zien dat je christen bent.” Op die manier leren jongeren dat ze christen moeten zijn in alle facetten van het leven, ook in de sociale media. “Ik zie die positieve insteek ook om me heen: jongeren adviseren elkaar, houden elkaar vast in de menselijke nood en laten het Woord spreken. Eigenlijk vind ik dat wel mooi.” Wel is het de vraag of elk platform zich leent voor een christelijke boodschap. Bij Twitter is de kans om afgebrand te worden groot. Elke christelijke reactie wekt een hausse van tegenreacties op die volstrekt ongenueanceerd is.

Wordt de integriteit van de Boodschap niet geschaad als jongeren bijvoorbeeld Bijbelteksten gaan 'liken' via Facebook? "Het is jammer dat nu op sociale media zo weinig leiding aanwezig is. Brengen we jongeren nog liefde voor de gereformeerde belijdenis bij? Leren we hen om door oneliners heen te prikken? Moeten wij onze jongeren niet opzoeken waar ze zijn? Je moet daar over nadenken. Je moet het je op z'n minst afvragen. Eerder kon je sociale media nog afdoen als jeugdcultuur. Dat kan nu niet meer."

Hypes leren duiden

Als Büdgen terugkijkt, ziet hij in zijn gezin een ontwikkeling in het mediagebruik. Het op Hyves gaan leidde eerst tot een golf aan sociale media. "Mijn vrouw gebruikte weleens het woord 'verslaving.'" Daarna kwam het gesprek op gang en na verloop van tijd werd het gebruik van sociale media genormaliseerd. Het corrigerende gesprek met als kern 'waar wil jij je tijd aan besteden' was in deze ontwikkeling niet onbelangrijk. "Ik heb enorm veel respect voor gezinnen die ervoor kiezen hun kinderen medialoos op te voeden. Toch vraag ik me af hoe kinderen die zelf niet vertrouwd zijn geraakt met de duiding van nieuwe ontwikkelingen, later hun kinderen zullen opvoeden. We weten niet of onze kinderen het meemaken dat deze ontwikkeling over gaat. Daarom moeten wij hen voorbereiden om ook hun kinderen hierin op te kunnen voeden." In de jonge jaren wordt het geweten gevormd. Daarom is het belangrijk dat kinderen opgevoed worden om (later)

zelfstandig de nieuwe hypes van hun tijd te duiden op grond van Gods Woord.

Open gesprek

Jongeren hebben vooral het gesprek nodig met hun ouders en opvoeders, over hoe ze alle ontwikkelingen moeten duiden. Daarvoor is het allereerst nodig dat ouders kennis vergaren. Op die manier word je een serieuze gesprekspartner voor je kinderen. "Exploreer vooral de kennis die de jongeren zelf hebben. Beschouw hen als experts op dit gebied. Vanuit onze levenservaring kunnen we, nadat we begrijpen hoe de vork in de steel zit, vragen stellen en de ethische dilemma's op tafel krijgen." Dat betekent een kritische, maar open houding. "Met een overtuiging dat *Social media* een intrinsiek kwaad is, plaats je jezelf buiten de discussie. Jongeren nemen je niet serieus. Weet je het ook waarover je het hebt als je stelling neemt?" In een open gesprek zullen ouders ook worden bevraagd op hun eigen omgaan met media. "Het komt niet over als je tegen je kinderen moet zeggen: 'Ik doe dat ook, maar eigenlijk deugt het niet'. Je kunt beter vragen: 'Ga jij me eens uitleggen wat je er allemaal mee doet'. Dat brengt dichterbij en maakt een gezamenlijke bezinning mogelijk." Ouders moeten niet te bang zijn voor kritiek. Jongeren houden de spiegel voor: Hoe gaan hun ouders met hun tijd om? Wat heeft er bij hen prioriteit als de mobiele telefoon onder het eten rinkelt?

Sjaak Jacobse

Uitgelicht:

- 1. Sociale media vormen een nieuwe manier van communiceren.**
- 2. Tijd is genadetijd. Het is de vraag hoe groot de plek is die sociale media mogen innemen.**
- 3. Sociale media: het is er, maar ik slik niet alles voor zoete koek.**
- 4. Christen moet je zijn in alle facetten van het leven.**
- 5. Jongeren houden de spiegel voor: Hoe gaan hun ouders met hun tijd om?**

Nergens veilig

Digitaal pesten heeft enorme invloed

De meeste jongeren zijn enthousiaste gebruikers van sociale media. Hun ouders zijn veelal wat minder opgetogen en waarschuwen hun kroost voor allerlei gevaren op het wereldwijde web. Stephanie (16) ziet de risico's ook en is voorzichtig in wat ze doet op internet. Dat is natuurlijk prettig voor haar ouders, maar de aanleiding voor haar terughoudendheid is niet zo leuk: Stephanie was slachtoffer van digitaal pesten.

PRAKTIJKVERHAAL

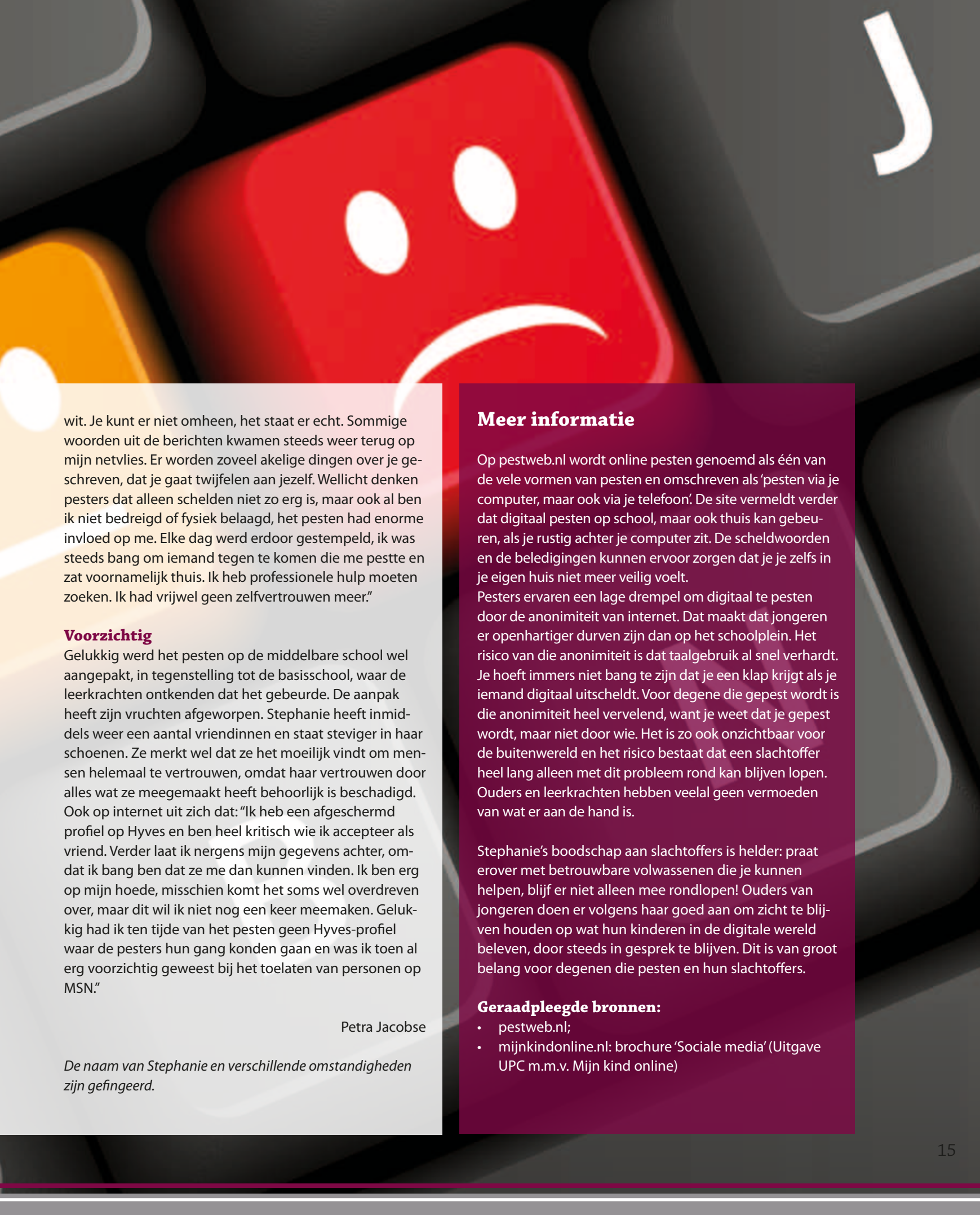
Stephanie weet nog precies wanneer het pesten is begonnen. Die dag staat in haar geheugen gegrift: "Het was in één van de laatste groepen van de basisschool. Een aantal klasgenoten maakte me op een grove manier duidelijk dat ze genoeg van me hadden. Er was de laatste maanden af en toe wel wat onenigheid geweest, maar dat gebeurt in elke klas. Ik maakte me er niet echt zorgen om. Ik had dit totaal niet aan zien komen. Het kwam dan ook hard aan. Ik werd heel bang." Zo bang dat ze soms niet naar school durfde.

Anoniem

Maar thuis voelde ze zich ook niet echt prettig, want in haar mailbox verscheen de eerste anonieme mail. Van een anonieme afzender, met dezelfde boodschap erin als haar op het schoolplein was verteld. Het maakt Stephanie nog banger dan ze al was. Toen de vriendinnen die ze nog over had, ook mee gingen doen met de groep die haar pestte, stond ze helemaal alleen. Het vrolijke, praatgrage meisje veranderde in een somber en stil kind, dat zich heel eenzaam voelde. Stephanie: "Ik voelde me niks waard en voor niemand nuttig. Op school werd ik genegeerd. In de pauze stond ik altijd alleen en als ik in de buurt van mijn klasgenoten kwam, renden ze voor me weg, werd er naar me gewezen en over me gefluisterd." Gelukkig kon Stephanie terugvallen op haar ouders en zussen: "Ik kon altijd bij hen terecht met mijn verhaal en ze hielpen me door afleiding te bieden."

Impact

Op de middelbare school ging het pesten onverminderd door. Er kwamen nieuwe mailtjes van andere anonieme adressen. Stephanie vertelt over de impact van deze vorm van pesten: "Je wordt steeds weer geconfronteerd met het pesten, doordat het achter je eigen computer gebeurt. De nare woorden komen heel hard aan, het staat zwart op

wit. Je kunt er niet omheen, het staat er echt. Sommige woorden uit de berichten kwamen steeds weer terug op mijn netvlies. Er worden zoveel akelige dingen over je geschreven, dat je gaat twijfelen aan jezelf. Wellicht denken pesters dat alleen schelden niet zo erg is, maar ook al ben ik niet bedreigd of fysiek belaagd, het pesten had enorme invloed op me. Elke dag werd erdoor gestempeld, ik was steeds bang om iemand tegen te komen die me pestte en zat voornamelijk thuis. Ik heb professionele hulp moeten zoeken. Ik had vrijwel geen zelfvertrouwen meer.”

Voorzichtig

Gelukkig werd het pesten op de middelbare school wel aangepakt, in tegenstelling tot de basisschool, waar de leerkrachten ontkenden dat het gebeurde. De aanpak heeft zijn vruchten afgeworpen. Stephanie heeft inmiddels weer een aantal vriendinnen en staat steviger in haar schoenen. Ze merkt wel dat ze het moeilijk vindt om mensen helemaal te vertrouwen, omdat haar vertrouwen door alles wat ze meegemaakt heeft behoorlijk is beschadigd. Ook op internet uit zich dat: “Ik heb een afgeschermd profiel op Hyves en ben heel kritisch wie ik accepteer als vriend. Verder laat ik nergens mijn gegevens achter, omdat ik bang ben dat ze me dan kunnen vinden. Ik ben erg op mijn hoede, misschien komt het soms wel overdreven over, maar dit wil ik niet nog een keer meemaken. Gelukkig had ik ten tijde van het pesten geen Hyves-profiel waar de pesters hun gang konden gaan en was ik toen al erg voorzichtig geweest bij het toelaten van personen op MSN.”

Petra Jacobse

De naam van Stephanie en verschillende omstandigheden zijn gefingeerd.

Meer informatie

Op pestweb.nl wordt online pesten genoemd als één van de vele vormen van pesten en omschreven als ‘pesten via je computer, maar ook via je telefoon’. De site vermeldt verder dat digitaal pesten op school, maar ook thuis kan gebeuren, als je rustig achter je computer zit. De scheldwoorden en de beledigingen kunnen ervoor zorgen dat je je zelfs in je eigen huis niet meer veilig voelt.

Pesters ervaren een lage drempel om digitaal te pesten door de anonimiteit van internet. Dat maakt dat jongeren er openhartiger durven zijn dan op het schoolplein. Het risico van die anonimiteit is dat taalgebruik al snel verhardt. Je hoeft immers niet bang te zijn dat je een klap krijgt als je iemand digitaal uitscheldt. Voor degene die gepest wordt is die anonimiteit heel vervelend, want je weet dat je gepest wordt, maar niet door wie. Het is zo ook onzichtbaar voor de buitenwereld en het risico bestaat dat een slachtoffer heel lang alleen met dit probleem rond kan blijven lopen. Ouders en leerkrachten hebben veelal geen vermoeden van wat er aan de hand is.

Stephanie’s boodschap aan slachtoffers is helder: praat erover met betrouwbare volwassenen die je kunnen helpen, blijf er niet alleen mee rondlopen! Ouders van jongeren doen er volgens haar goed aan om zicht te blijven houden op wat hun kinderen in de digitale wereld beleven, door steeds in gesprek te blijven. Dit is van groot belang voor degenen die pesten en hun slachtoffers.

Geraadpleegde bronnen:

- pestweb.nl;
- mijnkindonline.nl: brochure ‘Sociale media’ (Uitgave UPC m.m.v. Mijn kind online)

Media brengen onrust

“Echt contact stimuleren we”

Aan het begin van de avond is het net een bijenkorf in het huis van de familie Van Bezooijen. De één komt uit zijn werk, de jongste kinderen lopen te spelen en rond zeven uur gaan twee tieners op pad met een vriend. Moeder Lia houdt het hoofd koel en heeft voor ieder even aandacht. Vader Paul: "Ze is er goed in om de regelmaat in het gezin te bewaren."

Van deze dagelijkse drukte hebben Paul en Lia geen last. Het hoort bij een gezin met opgroeiende kinderen. De onrust die de computer meebrengt, vinden ze vervelender. Hoewel het computergebruik in het gezin meevalt, merken ze dat er in de loop van de jaren steeds meer digitaal gebeurt. Huiswerkopdrachten, e-mail vanuit school en digitale contacten met anderen, het vraagt discipline om hier op een goede manier mee om te gaan.

Nieuwsgierigheid

Het Goese gezin bestaat uit Paul, Lia, de jongens Paulo (20), Vincent (18) en Matthijs (14) en de meisjes, Daniëlle (6) en Elze-Marie (3).

Vooraf de jongens maken regelmatig gebruik van sociale media. Ze hebben een profiel op Hyves, dat ze af en toe gebruiken in contacten met anderen. Toch heeft Hyves zijn hoogtepunt gehad, merken Vincent en Matthijs. Facebook is in opkomst onder hun leeftijdgenoten. Paul heeft pas een profiel op Facebook aan laten maken, omdat een arts hem via de mail uitnodigde om zijn ervaringen te delen. Paul: "Het kan voor anderen goed zijn als ze bepaalde informatie krijgen. Inmiddels heb ik het account verwijderd omdat ik Facebook te complex vind en ik er achteraf toch geen meerwaarde van inzie."

Naar mate de jongens ouder worden, maken ze minder gebruik van sociale netwerksites. Paulo: "Ik heb er weinig tijd meer voor omdat ik nu werk. Ik gebruik het vooral uit nieuwsgierigheid. Ik heb me pas opgegeven voor een zomerkamp en dan kijk ik even op Hyves of er al een pagina van het kamp is en wie er nog meer meegaan. Maar ik gebruik het niet om contacten te onderhouden. Wat er via de sociale media wordt uitgewisseld, is meestal nogal oppervlakkig."

Lia: "De jongens hebben veel vaker 'live' contact met hun vrienden, bijvoorbeeld door elkaar op te zoeken, met elkaar weg te gaan en op de JV. Wel sms-en ze heel veel. Dat doe ik zelf trouwens ook, ik vind het wel handig om even een kort berichtje te kunnen sturen naar de kinderen."

Spelletje

Paul en Lia maken veel gebruik van e-mail, vooral in contacten met de familie in Canada. "Daarvoor is het fijn dat er e-mail is," vindt Lia. "Maar e-mailen of op Hyves zitten moet geen vrijetijdsvulling worden. Niet van ons en ook niet van de kinderen. Daar moet je als ouders dan ook wel iets tegenover zetten. Zo doe ik 's avonds na het eten zo'n tien tot vijftien minuten een spelletje met de twee jongste kinderen. Het is gezellig om samen bezig te zijn. De tijd verandert heel snel. Wie weet, zitten de jongsten over een paar jaar wel met een laptop op school."

Als er gebruik wordt gemaakt van de computer, is dat vooral 's avonds. De reden is eenvoudig: overdag zijn de meesten weg. Paul en Lia hebben sinds kort een eigen account. De kinderen hebben ook een eigen gezamenlijk account. Om de computer niet te overladen met allerlei spellen en programma's, kunnen de kinderen die niet zelf installeren. Dat wordt in overleg via het account van de ouders gedaan. Er zijn geen regels afgesproken over tijden, wel wordt in de gaten gehouden dat ieder op zijn beurt achter de computer kan. Op zondag blijft de computer uit. Al realiseert Paul zich dat zo'n regel niet voor alle jongeren een belemmering is om online te zijn. "In de kerk zie ik wel eens jongelui met een mobieltje zitten."

Privacy

De manier waarop jongeren sociale media gebruiken, kan verschillen per persoon en per groep. Vincent: "Ik heb de indruk dat meisjes vooral sms-en om met elkaar in contact te zijn en dat jongens de media vaker gebruiken om op de hoogte te blijven, bijvoorbeeld via Twitter." Lia merkt dat kinderen steeds jonger media gaan gebruiken. Op de basisschool hebben al veel kinderen een mobiele telefoon.

Vaak worden de gevaren van sociale media benadrukt. Bieden ze ook kansen of mogelijkheden? "In eerste instantie weinig," denkt Lia. "Wat positief is, is dat je mensen kunt vinden die je al lang niet meer hebt gezien en dat je op die manier contact met hen kunt houden." Paul vult aan: "Een medium als Skype is heel bruikbaar om contact met verre familie te onderhouden. Met de Kerst waren we als familie bijeen en hadden we via Skype contact met de familie in Canada. Onze ouders vonden het geweldig om hun kinderen en kleinkinderen te zien en te spreken." Paulo: "Linked-in is handig om vacatures binnen te krijgen, bijvoorbeeld als je werk zoekt."

Maar gevaren zijn er zeker ook, vinden de ouders. Lia: "Je bent je privacy kwijt." Er volgt een discussie over de

**“Opvoeden is
een kwestie van geven
en nemen”**

mogelijkheden om je privacy te beschermen. Paulo: “Je kunt bepaalde informatie alleen voor bepaalde personen toegankelijk maken.” Er wordt geconcludeerd dat een jongere die op zijn eigen kamer zit, wel goed moet kunnen inschatten wat hij wel en

niet met anderen deelt.

Geven en nemen

Hebben sociale media invloed op de communicatie tussen jongeren? Daar merken de gezinsleden niet zoveel van. Paulo: “Bij fanatieke jongeren kan het wel een permanent gespreksonderwerp zijn. Ik ken mensen die bijna

alleen maar over gamen en computers praten.”

Lia: “E-mail en sms hebben wel invloed op hoe contacten verlopen. Jongeren krijgen ook e-mails van school en van de JV. Je moet oppassen dat al die binnenkomende informatie je niet ontzettend onrustig maakt. We proberen zoveel mogelijk te stimuleren dat ze echt contact hebben met elkaar en met hun vrienden. Daarom zijn hun vrienden altijd welkom bij ons. ‘s Avonds zijn ze bijvoorbeeld wel eens met de brommer bezig. Verder maken ze graag muziek, bijvoorbeeld op het orgel. Die vrijetijdsbesteding stimuleren we ook.”

Omdat de leeftijden van de kinderen nogal uiteen lopen, vindt Lia het een uitdaging om zich in alle kinderen goed te kunnen verplaatsen. De leefwereld van de jongens is totaal anders als die van de meisjes. Paul: “Als het gaat om

het opvoeden van jongeren, is het vooral een kwestie van geven en nemen." Halverwege het gesprek vertrekken Vincent en Matthijs met een vriend. "Dat was zo'n afspraak," zegt Paul. "Ze mochten weg als ze voordien een poosje bij het gesprek zouden zijn."

"Media als amusement is niet goed"

Vertrouwen

Wat betreft het mediagebruik zijn Paul en Lia geen 'controlefreaks'. Paul: "We volgen op afstand wat ze doen. We zitten er niet bovenop. Er is wel een bepaalde mate van controle, want je moet niet naïef zijn. De manier waarop je dat doet, is belangrijk. Er moet vertrouwen en geen wantrouwen zijn."

Af en toe komt het mediagebruik ter sprake in het gezin. Paul: "Laatst ging ik ergens naar een doordeweekse kerkdienst. Toen ik terug kwam, zat één van de jongens achter de computer een spel te spelen. We hadden toen een kort gesprekje over je tijdsbesteding. Zo'n spel is misschien leuk, maar wat is er nu echt waardevol? Media als amusement is niet goed."

Lia: "Gelukkig hebben onze kinderen veel meer plezier in echt contact met hun vrienden. Laatst hield Paulo hier zijn verjaardag voor twintig man. Hij heeft alles zelf geregeld, ook het eten en drinken. De hele kamer zat vol en ik hoefde er niets voor te doen. Dat vind ik geweldig."

Gertrude de Regt

Nieuw

Kliktime versie 2012
Het beste softwarepakket in Nederland voor ouderlijk toezicht!

Probeer het nu 2 weken GRATIS!

Download de software op www.kliktime.nl

Tips voor ouders

De ontwikkelingen op internet plaatsen ons voor nieuwe vragen, maar sommige dingen zijn al eeuwen door gelijk gebleven: de listen van de duivel, de zondige geneigdheid van ons hart en de verleidingen die de wereld ons biedt. Gods Woord wijst ons de weg tot de zaligheid en leert hoe de Heere wil dat we leven. Laten we daarom Zijn Woord naast het gebruik van de sociale media leggen.

F.A. van Hartingsveldt

Tip 1

Het juiste perspectief

Zoek eerst het Koninkrijk van God en Zijn gerechtigheid

De tijd is gegeven als voorbereiding op de eeuwigheid. De levensopdracht is: God liefhebben boven alles en onze naaste als onszelf. De digitale wereld is daarbij geen andere wereld dan het werkelijke leven. Hij ziet ons bij alles wat we doen.

Vragen om met de kinderen te bespreken:

- Wat zoek je in een sociaal netwerk?
- Kun je er God dienen naar Zijn Woord? Vind je Hem, hoor je er Zijn stem?
- Hoeveel beslag legt het sociale netwerken op je (stille) tijd?
- Staat de Heere en Zijn dienst op de eerste plaats in je leven? Volgen daarna de mensen die God je allereerst in je leven gegeven heeft (je ouders en familie)?

Tip 2

Ouders onmisbaar

Voed hen op in de lering en vermaning des Heeren

Het is belangrijk dat ouders weten waar hun kinderen mee bezig zijn als zij in hun digitale netwerk verkeren. Ga eens een poosje naast hen zitten en vraag of ze willen laten zien met wie ze in verbinding zijn en wat ze met andere delen. Bespreek met elkaar wat je ziet en hoort. Daarbij is de geestelijke dimensie de belangrijkste (zie tip 3), maar ook in de alledaagse dingen blijkt dat kinderen vaak niet beseffen wat ze doen:

- Vraag door als het gaat om aspecten als privacy. Laat hen geen persoonlijke gegevens openbaar maken, zoals telefoonnummers, e-mailadressen of wachtwoorden.
- Maak duidelijk dat eenmaal openbaar gemaakte gegevens niet meer te verwijderen zijn, ook al denk je dat ze weg zijn.
- Zet geen gegevens of foto's van anderen online zonder hun toestemming.
- Leer kinderen na te denken over de inhoud en gevolgen van hun mediagedrag.
- Spreek af: als je iets vervelends leest of ziet, bespreek dit dan met je vader of moeder.

Tip 4

Regels om te begrenzen

Doe mij treden op het pad Uwer geboden, want daarin heb ik lust

Regels zijn nodig. Ze zorgen voor duidelijkheid. Zet de sociale media in Bijbels licht en praat er met elkaar over wat een verantwoord gebruik is en welke regels daarvoor afgesproken worden.

Een aantal overdenkingen daarbij:

- Hyves en Facebook: *Dat volk zal alleen wonen* (Numeri 23).
- Twitteren: *Bewaar de bestendige wijsheid en bedachtzaamheid* (Spreuken 3).
- Volgen: *Mijn schapen horen Mijn stem en Ik ken dezelve en zij volgen Mij* (Johannes 10).
- You tube, Flickr, Picasa (video- en fotosites): *Want al wat in de wereld is, namelijk de begeerlijkheid des vleses en de begeerlijkheid der ogen, en de grootsheid des levens, is niet uit de Vader, maar is uit de wereld* (1 Johannes 2).
- Vergeet het echte leven niet: *Leer goed doen, help de verdrukte, doe de wees recht* (Jesaja 1). Een ontmoeting in het echt is altijd completer dan via de digitale snelweg.
- Zorg voor balans en beweging: *Gij doet hem [de mens] heersen over de werken Uwer handen* (Psalm 8).
- Neem een goed internetfilter: *Wend mijn ogen af, dat zij geen ijdelheid zien* (Psalm 119: 37).

Tip 3

De Wet als spiegel

Waarmee zal de jongeling zijn pad zuiver houden? Als hij dat houdt naar Gods Woord.

Leg daarom de Tien Geboden naast het gebruik van de sociale media, als de meest zuivere toetssteen voor ons doen en laten.

1. God staat op de eerste plaats. Hij vraagt je hart en leven. Hoeveel tijd besteed ik aan de sociale media?
2. God wil gediend worden. Begin en eindig de dag met gebed en Bijbellezen en zet je computer of mobiel uit, zodat je hieraan ongestoord je aandacht kunt wijden.
3. Houd Gods naam hoog, Hij is het waard. Vermijd plekken waar gevloekt wordt en spreek anderen op vloeken aan.
4. Laat Gods dag echt een rust-dag zijn. Hij heeft er recht op en het is een zegen om een dag 'stil te mogen staan'. Laat alle media uit.
5. Toon respect voor ouderen en gezagsdragers, ook als ze er niet bij zijn. Hen eren is verbonden met een rijke belofte.
6. Wees niet agressief maar positief. Wees zuinig op je contacten.
7. Sexualiteit vraagt om een zuivere bedding. Maak net als Job een verbond met je ogen. Het is een zegen als je je gedachten schoon kunt bewaren voor degene die je hart heeft of krijgt.
8. Wees eerlijk. Betrouwbaarheid is een bijbelse en sierlijke eigenschap. Steel bijvoorbeeld niet de tijd van de baas door te netwerken.
9. Let op wat je deelt met anderen over andere mensen. Maak geen ruzie of scheld niet via de sociale media. Positief spreken verrijkt je leven.
10. Er is op internet veel te zien, wat onze begeerte opwekt. Blijf buiten de gevarenzone zodat je geweten niet beschuldigend hoeft te spreken.

Het goede voorbeeld

Betoon uzelf in alles een voorbeeld van goede werken

Wees als ouder een voorbeeld. Onderbreek een gesprek met elkaar in het gezin niet door het gebruiken van de Iphone of Blackberry. Zet zulke apparaten ook als ouders in ieder geval 's nachts en op zondag uit. Zoek als kerkelijke gemeente of als school met elkaar naar de wil van de Heere in de omgang met sociale media, om zo elkaar tot een hand en voet te kunnen zijn.

Tip 5

Jeugdbond actief met media

Kritisch volgen van ontwikkelingen

met media

De Jeugdbond signaleert allerlei ontwikkelingen en probeert jongeren en ouders toe te rusten. Dat doet de Jeugdbond al sinds er digitale media zijn. Toch maakt de Jeugdbond als organisatie zelf ook deel uit van de ontwikkelingen. Daarbij worden bewuste keuzes gemaakt, soms ook om dingen niet te doen.

De opkomst van de sociale media komt niet uit de lucht vallen. Al tien, twintig jaar worden deze ontwikkelingen vanuit de Jeugdbond kritisch gevolgd. Vanuit de Bijbelse notie van vreemdelingschap en het besef dat we leven voor Gods heilig aangezicht is altijd geprobeerd de ontwikkelingen te duiden. De Tien Geboden zijn daarbij altijdleidraad geweest. Uiteindelijk gaat het om een leven in de vreze des Heeren. Zo hebben we gekeken naar het World wide web, filtering, speelfilms, MSN, YouTube, Hyves, en nu dan Facebook, Twitter, mobiel internet en andere toepassingen. Tegen speelfilms en open internet zeggen we glashelder 'nee'. Het verantwoord gebruik van informatie- en communicatietechnologie gaan we echter niet uit de weg, omdat we zien dat dit voor nieuwe generaties onontkoombaar is.

Er zijn voor jongeren

Dat resulteerde enkele jaren geleden in een eigen website. "Jongeren zijn meer en meer op het wereldwijde web te vinden. Temidden van die grenzeloze brij aan informatie

wil de Jeugdbond er zijn voor jongeren." Het leverde daarnaast ook administratieve kostenbesparingen op. Maar er worden ook – nog steeds - talloze avonden verzorgd rond media. We zoeken samen met jongeren zelf, ouders en ambtsdragers naar een Bijbelse weg om met nieuwe media om te gaan. We denken met hen na over tijdsbesteding – genadetijd, onze geneigdheid tot zonde, rust en stilte – tijd voor de Heere, beeld en Woord, eigen verantwoordelijkheid en begrenzing. Daarnaast wordt in de Gereformeerde Gemeenten geparticipeerd in de Synodale Commissie moderne media, die nu een plek heeft in het deputaatschap Kerk, Gezin, Jeugd en Onderwijs. Vanuit deze Commissie is onder andere de 'Handreiking voor opvoeders' verschenen (zie literatuurtips). In Daniël verschijnt een nieuwe rubriek: 'DigiTaal'. In deze rubriek worden nieuwe digitale ontwikkelingen gekoppeld aan Bijbelse bezinning. Uiteindelijk moet onze toerusting erop gericht zijn dat jongeren zelf verantwoordelijkheid gaan nemen in hunde keuzes van elke dag. We mogen hen daarbij niet terug, maar moeten hen daarbij de grenzen van Gods Woord meegeven en vooral wijzen op de genade die te vinden is in de Heere Jezus. In Mattheüs 4 bleef Hij staande in alle verleidingen die de wereld biedt. De Heere weet dat wij en onze kinderen in 2012 leven.

Arnoud Proos en Laurens Kroon

Meer informatie

Leestips

Hyves, een bijenkorf vol vrienden (Uitgave platform Mediawijzer 2008) 20 blz.; Gratis verkrijgbaar bij het Platform Mediawijzer: www.mediawijzer.nl.

In deze brochure wordt aan ouders en opvoeders uitgelegd hoe profielsites werken, worden sociale media geplaatst in het licht van de huidige cultuur en krijgen ouders tips over hoe zij een vinger aan de pols kunnen houden bij het mediagedrag van hun kinderen.

MSN, dicht bij de ander (Uitgave platform Mediawijzer 2008); 27 blz.; Gratis verkrijgbaar bij het Platform Mediawijzer: www.mediawijzer.nl.

In deze brochure wordt aan opvoeders praktische informatie gegeven over MSN: hoe werkt het, wat betekenen veelgebruikte uitdrukkingen. Er wordt aandacht gegeven aan het gesprek tussen ouders en kinderen en het medium wordt getoetst aan Gods Woord.

Liesbeth Hop en Bamber Delver, De WIFI generatie. De jeugd op het mobiele internet. Vliegenvlug en vogelvrij (Alkmaar, HUB uitgevers 2009) ISBN 9789080907652; 164 blz.; € 19,95

In dit boek geven de auteurs een beschrijving van het online gedrag van kinderen en jongeren. Door het mobiele internet hebben ouders steeds minder zicht op het internetgedrag van hun kinderen. Die ontwikkeling vraagt om een aanpassing in de opvoeding: ouders moeten meer praten met hun kinderen over het internetgebruik.

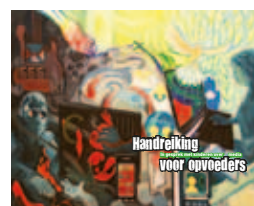
Liesbeth Hop en Bamber Delver, Pesten is laf, cyberpesten is laffer (Uitgeverij Personalia 2007) ISBN 9789080907645; 157 blz.; € 29,95

Vier op de tien kinderen geeft aan dat cyberpesten in de eigen klas voorkomt via MSN, e-mail en met sms'jes. In dit boek wordt de balans opgemaakt. Hoe ziet het cyberpesten eruit en is het te voorkomen? Het boek is niet geschreven vanuit een christelijke levensvisie. Dit is te merken aan de voorbeelden en het taalgebruik in het boek. Het geeft opvoeders van kinderen van tien tot zestien jaar die met cyberpesten te maken hebben, wel inzicht in deze problematiek.

F.A. van Hartingsveldt en L.A. Kroon, Opvoeding in beeld (Houten, Uitgeverij Den Hertog 2005) ISBN 9789033119583; 168 blz.; € 15,90

Er gaat geen dag voorbij of de moderne media zijn in beeld. Bij jongeren en volwassenen. Dit boek vraagt aandacht voor het belang van de gewetensvorming en biedt een handreiking aan ouders om in het gezin te spreken over verantwoorde omgang met de moderne media.

Handreiking voor opvoeders. In gesprek met kinderen over media (Uitgave Commissie Moderne Media Gereformeerde Gemeenten 2011) 27 blz.; € 0,90. Te bestellen bij het Kerkelijk Bureau Geref. Gem.: kbgg@cbgg.nl.

In deze brochure wordt een Bijbelse handreiking gegeven voor het omgaan met moderne media. Bij elk hoofdstuk zijn gespreksvragen en adviezen opgenomen. In de brochure komen onderwerpen aan de orde als: zonde, geweten, vreemdelingschap, wereldgelijkvormigheid, godzaligheid, matigheid. De media worden in het licht van deze begrippen behandeld.

Mediawijzer.nl Kennisnet.nl
Mijnkindonline.nl Sociale Media
Kliksafe.nl
Pestweb.nl

Colofon

Jaargang 4 (2012), nummer 2

Uitgever:

Jeugdbond Gereformeerde Gemeenten
Houttuinlaan 7
3447 GM Woerden
Postbus 79
3440 AB Woerden
T (0348) 48 99 48
F (0348) 48 34 66
E info@jbgg.nl
I www.jbgg.nl

blad. Medewerkers ontvangen dus geen vergoeding.

Fotografie in dit nummer:

Mathilde Berends, Tineke van Dijk, Jan van Leeuwen. Indien u rechten denkt te kunnen ontlenen aan (foto)materiaal in deze *EigenWijs*, kunt u contact opnemen met de eindredacteur.

Giften:

3642.79.095
t.n.v. Jeugdbond Ger. Gem.,
Woerden o.v.v. 'gift'.

Advertenties:

Prijzen op aanvraag; plaatsing in overleg.
E daniel@jbgg.nl

Directeur:

L.A. Kroon

Abonnementen en adreswijzingen:

EigenWijs is een gratis bijlage bij *Daniël* en verschijnt twee keer per jaar. Voor alle aankondigingen geldt: Deo volente

Eindredacteur:

G.M. de Regt
T (0348) 48 99 48
E info@jbgg.nl

Commissie *EigenWijs*:

P.M. Jacobse-Weststrate, R.H. Warnaar en G.M. de Regt
EigenWijs is een vrijwilligers-

Vormgeving en druk:

Drukkerij Verloop,
Alblasserdam

SAMEN 2012

VADER-ZOONDRIEDAAGSE

STERKER

- Wie?** Vaders met hun zoon(s) – maximaal twee (12-14 jaar)*
- Wat?** Adventure programma
- Waar?** Belgische Ardennen
- Wanneer?** 18-20 oktober en 25-27 oktober 2012 (herfstvakantie)
- Waarover?** Samen sterker. Naar een goede relatie tussen vader en zoon(s)
- Waarom?** De rol van de vader is cruciaal in de ontwikkeling van zijn zoon(s): nemen en dragen van verantwoordelijkheid, man-zijn, omgaan met seksualiteit, ontwikkeling in relatie, godsdienstige opvoeding.
- Hoe?** Kaart- en kompaslezen, GPS-oriëntatieloop, bivak bouwen, kampvuur bouwen, potje koken, mountainbiken, highrope parcours. Drie dagen lang 'survallen' in de ruige Belgische Ardennen, om er samen sterker uit te komen. Ontdek hoe waardevol het is dit als vader en zoon te doen, met het oog op de toekomst!

De Jeugdbond Gereformeerde Gemeenten organiseert deze driedaagse in samenwerking met Outback Explorers. Theorie, praktijk, Bijbelstudie en toepassing wisselen elkaar af.

* De zoon(s) moet(en) in ieder geval op het voortgezet onderwijs zitten. De driedaagse is met nadruk geen hulpverleningsactiviteit, maar een positieve en sportieve bijdrage aan de opvoeding.

Info of aanmelden? www.jbgg.nl

